

DEMOCRAȚIE ȘI DREPTURILE OMULUI

INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE ȘI EVALUAREA JUDECĂTORILOR:

vase comunicante sau procese paralele?

Mariana Rață

septembrie 2021

Stabilirea criteriilor de evaluare a integrității judecătorilor, precum și procesul de evaluare a lor, au fost lăsate la discreția Consiliului Superior al Magistraturii. Astfel, gradul în care este evaluată integritatea judecătorului depinde doar de voința membrilor CSM de a curăța sistemul de judecatori compromiși.

Deși imaginea și prestigiul sistemului judecătoresc depinde de imaginea mediatică a magistraților, nu există nicio prevedere în regulamentele interne care să oblige Consiliul Superior al Magistraturii și organele subordonate să ia în considerație investigațiile jurnalistice care vizează reputația sau integritatea judecătorilor.

Consiliul Superior al Magistraturii ignoră, de regulă, investigațiile jurnalistice, promovând în funcție judecatori cu grave probleme de integritate și imagine publică compromisă.

Conținut

	INTRODUCERE	2
1.	INTEGRITATEA JUDECĂTORILOR: EVALUAREA INTERNĂ ȘI INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE	3
	Ce înseamnă integritate?	3
	1.1. Integritatea judecătorilor și cadrul legal	3
	1.2. Integritate vs profesionalism	5
2.	INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE ȘI EVALUAREA INTEGRITĂȚII	7
	2.1. Cum reacționează CSM la investigațiile jurnalistice	7
	2.2. Studii de caz	9
3.	CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	13

INTRODUCERE

Cu zece ani în urmă, Republica Moldova și-a asumat oficial să reformeze justiția. Timp de un deceniu au fost scrise și aplicate mai multe strategii de reformare a sectorului justiției, cu toate acestea, acțiunile de reformă au arătat clar că greșeala principală a reformatorilor a fost că s-au concentrat prea mult pe a schimba „formele”, ignorând sau acordând prea puțină atenție „conținutului”.

Reformele implementate nu au asigurat o mai bună calitate a principalilor actori din sistemul de justiție. Motivul principal este că la admiterea în sistem și promovare, criteriile de evaluare aplicate de Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor și Colegiul pentru selecție și cariera judecătorilor îi avantajează pe cei cu experiență, chiar dacă unii dintre ei au grave probleme de integritate. Integritatea, fiind un criteriu care cântărește foarte puțin, devine irelevantă la evaluarea magistraților. Or, profesionalismul și experiența nu implică obligatoriu și integritatea magistraților. Iar lipsa integrității deseori devine instrument de șantaj și control al judecătorilor profesioniști și cu experiență. În plus, admiterea și promovarea în sistem a unor judecători cu probleme de integritate afectează într-o măsură mare percepția publică asupra sistemului de justiție.

În schimb, integritatea judecătorilor a fost un subiect de bază al investigațiilor jurnalistice. În ultimul deceniu, presa a publicat zeci de investigații despre averile, interesele, afacerile, influențele și scandalurile de corupție în care au fost implicați judecători. În ce măsură au ținut cont organele de specialitate ale Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), dar și membrii CSM de aceste anchete de presă și de imaginea publică a unor judecători atunci când i-au evaluat și promovat în funcții? Cât de importantă este colaborarea dintre presă și CSM la evaluarea candidaților din sistemul judecătoresc? Dar și cât de mult valorează integritatea unui judecător în grila de evaluare pentru admitere și promovare în sistem? Analiza de față își propune să ofere răspuns la aceste întrebări, dar și soluții pentru a îmbunătăți situația.

Analiza evoluției dosarelor penale pornite împotriva judecătorilor arată că organele de combatere reacționează sporadic la semnalele și comportamentele infracționale din sector, dar și la anchetele de presă. Numărul nesemnificativ al dosarelor pornite de procurori trebuie să trezească îngrijorări și în cadrul organelor de autoadministrare, care au permis accesarea și mențin în funcții persoane cu probleme de integritate. Mai ales că aceste probleme sunt, de regulă, semnalate de presa de investigație cu mult timp înaintea instrumentării dosarelor penale. Indolența și lipsa de reacție și pro-activism din partea autorităților responsabile de asanarea propriului sistem este unul dintre motivele care alimentează neîncrederea în justiție și percepțiile privind gradul înalt de corupție în rândul judecătorilor.

Prestația instituției de autoadministrare judecătorească, CSM, și reacțiile adecvate și oportune la sesizările justițiabililor și la investigațiile jurnalistice sunt definitorii în crearea percepțiilor privind integritatea sistemului judecătoresc, capacitatea lui de a se autoguverna și asana.

În prima parte a acestei cercetări, este prezentată o analiză a modului și criteriilor în baza cărora este evaluată integritatea judecătorilor în cadrul Colegiului de selecție și carieră, cum reacționează Inspekția Judiciară, Colegiul Disciplinar, dar și CSM la investigațiile de presă și semnalele din societate despre problemele de integritate ale unor judecători și care este valoarea integrității magistraților în interiorul sistemului.

A doua parte a cercetării analizează cantitativ și calitativ modul în care a reacționat CSM și colegiile sale la unsprezece investigații de presă care au vizat treizeci și trei de judecători cu grave probleme de integritate, ce s-a întâmplat cu acești judecători imediat după publicarea investigațiilor, dar și în timp, și cum acestea au afectat imaginea sistemului judecătoresc.

1

INTEGRITATEA JUDECĂTORILOR: EVALUAREA INTERNĂ ȘI INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE

Ce înseamnă integritate?

Potrivit noului Dicționar explicativ al limbii române: INTEGRITATE – Caracter integru; sentiment al demnității, dreptății și conștiinciozității, care servește drept călăuză în conduita omului; onestitate; cinste; probitate, incoruptibilitate.

Noțiunile de „integritate instituțională” și „integritate profesională” definite de Legea integrității, nr.82 din 25.05.2017, au fost preluate și adaptate situației judecătorilor în Ghidul integrității, adoptat prin Hotărârea CSM nr.318/16 din 03.07.2018¹ și care presupune: *integritate instituțională a instanței de judecată* – integritatea profesională a tuturor judecătorilor și a celorlalți agenți publici din cadrul instanței de judecată, cultivată, controlată și consolidată de către Consiliul Superior al Magistraturii, precum și toleranța zero la incidentele de integritate admise de judecători și celelalte categorii de agenți publici.

integritate profesională a judecătorului – capacitatea de a-și desfășura activitatea profesională în mod etic, liber de influențe necorespunzătoare și manifestări de corupție, cu respectarea interesului public, a supremației Constituției Republicii Moldova și a legii;

Unicul act normativ care oferă o interpretare mai largă noțiunii de „integritate a judecătorului” este Regulamentul privind criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor², în care sunt indicate criteriile de evaluare a integrității acestora³.

Anterior, legislația Republicii Moldova a operat cu noțiunea de „reputație ireproșabilă” ca și precondiție de a accede în

funcția de judecător sau pentru a fi promovat într-o funcție administrativă sau la o instanță superioară⁴. Reputația judecătorului s-a regăsit ulterior printre criteriile de evaluare a integrității sale.

1.1. Integritatea judecătorilor și cadrul legal

Evaluarea și verificarea integrității judecătorilor ține de competența și responsabilitatea a trei structuri din subordinea Consiliului Superior al Magistraturii: Colegiul de Evaluare a performanțelor judecătorilor, Colegiul disciplinar și Inspekția Judiciară.

Colegiul de Evaluare a performanțelor judecătorilor evaluează judecătorii o dată la trei ani în baza a trei criterii principale: eficiența activității, calitatea activității și integritatea lor profesională. Totodată, judecătorii pot fi supuși unei evaluări extraordinare la inițiativa membrilor Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea Inspekției Judiciare sau a președintelui instanței judecătorești în care activează judecătorul, cu indicarea motivelor pentru care este necesară evaluarea.

Criteriile de evaluare a integrității aplicate de Colegiul de Evaluare sunt: respectarea eticii profesionale; reputația profesională; prezența abaterilor disciplinare; existența violărilor CEDO, constatate de CtEDO cu privire la hotărâri judecătorești adoptate în ultimii 6 ani⁵.

Colegiul Disciplinar este în măsură să examineze abateri disciplinare printre care câteva țin direct de integritatea judecătorului:

1 Ghidul integrității judecătorilor <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/16/318-16.pdf>

2 Regulamentul privind criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor, aprobat prin Hotărârea CSM nr.202/8 din 05.03.2013 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111988&lang=ro#

3 *Ibidem*, pct.11 din Regulamentul privind criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor, aprobat prin Hotărârea CSM nr.202/8 din 05.03.2013

4 Art.6 alin.(1), Legea cu privire la statutul judecătorului, nr.544 din 20.07.1995, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125036&lang=ro#

5 Pct.11, Regulamentul privind criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor, aprobat prin Hotărârea CSM nr.202/8 din 05.03.2013 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111988&lang=ro#

- imixtiunea în activitatea de înfăptuire a justiției de către un alt judecător;
- intervențiile ilegale sau exploatarea poziției de judecător în raport cu alte autorități, fie pentru soluționarea unor cereri, pretinderea sau acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale altor persoane, fie în scopul obținerii de foloase necuvenite;
- nerespectarea prevederilor art. 7 alin. (2) din Legea nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale;
- alte fapte care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției în așa măsură încât se afectează încrederea în justiție, care, după gravitatea lor, nu pot fi calificate doar ca încălcări ale Codului de etică și conduită profesională a judecătorilor⁶.

Inspekția Judiciară are câteva competențe care țin de verificarea integrității magistraților:

- verifică sesizările și petițiile adresate CSM în legătură cu activitatea sau etica judecătorilor (încălcări ale prevederilor Codului de etică al judecătorului) și încălcarea obligațiilor profesionale în raporturile cu justițiabilii;
- efectuează verificări în vederea deciderii CSM de a-și da acordul la pornirea urmăririi penale, percheziționarea, reținerea, supunerea aducerii silite, arestarea ca măsură preventivă, tragerea la răspundere penală sau contravențională a judecătorilor;
- efectuează verificări pe marginea temeiurilor de respingere de către Președintele Republicii Moldova sau, după caz, de către Parlamentul Republicii Moldova, a candidaturilor pentru numirea în funcție de judecător, pentru promovare în funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești sau promovare în instanțele ierarhic superioare⁷.

Un alt instrument de verificare a integrității judecătorilor, pus la dispoziție de Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008, privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat, prevede **testarea la poligraf** a tuturor candidaților la concursul pentru numirea în funcție de judecător. Cu toate acestea, la 9 ani de la instituirea obligativității testării la poligraf, niciun judecător nu a fost supus vreunui test. Motivele întârzierii, invocate de membrii CSM, sunt lipsa simulatorului și a expertului certificat pentru efectuarea

testelor. Consiliul Superior al Procurorilor a reușit să rezolve această problemă, încheind din start un contract de colaborare cu Centrul Național Anticorupție, astfel încât candidații la funcția de procuror sunt testați la poligraf de expertul CNA.

Rolul principal în evaluarea și verificarea integrității judecătorului îl are **Consiliul Superior al Magistraturii**. Instituția trebuie să fie un filtru care să asigure accesarea, rămânerea și promovarea în sistem doar a magistraților integri și profesioniști. Întru exercitarea acestor obligații, potrivit legii, Consiliul Superior al Magistraturii are următoarele competențe:

- face propuneri Președintelui Republicii Moldova sau, respectiv, Parlamentului de numire, promovare la o instanță superioară, transferare la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară, de numire în funcția de președinte sau de vicepreședinte de instanță ori de eliberare din funcție a judecătorilor, președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești;
- aprobă regulamentele privind criteriile și procedura de selectare a candidaților la funcția de judecător, de promovare în funcția de judecător la o instanță superioară, de numire în funcția de președinte sau de vicepreședinte al instanței și de transferare a judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară;
- numește membrii Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor și ai Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor, conform competenței sale;
- examinează contestațiile la hotărârile Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor și ale Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor;
- adoptă hotărâri privind petițiile cetățenilor în problemele ce țin de etica judecătorilor;
- examinează contestațiile hotărârilor emise de Colegiul Disciplinar;
- în baza hotărârii Colegiului Disciplinar, înaintează Președintelui Republicii Moldova sau, după caz, Parlamentului propunerea privind eliberarea din funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței de judecată sau privind eliberarea din funcția de judecător.

De asemenea, CSM are rolul de a aprecia reputația ireproșabilă a candidaților la funcția de judecător, vicepreședinte și președinte al instanței. În acest sens, legea prevede că "se consideră că nu are reputație ireproșabilă, în sensul alin. (1), și nu poate candida la funcția de judecător persoana care:

- a) are antecedente penale, inclusiv stinse, sau a fost absolvită de răspundere penală printr-un act de amnistie sau de grațiere;

⁶ Art.4 alin.(1), Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, nr.178 din 25.07.2014, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125045&lang=ro#

⁷ Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 506/24 din 13 noiembrie 2018 cu privire la modificarea Regulamentului privind organizarea, competența și modul de funcționare a Inspekției Judiciare, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112154&lang=ro

b) a fost concediată din organele de drept din motive compromițătoare sau a fost eliberată, din aceleași motive, din funcțiile specificate la alin. (2);

c) are un comportament incompatibil cu normele Codului de etică al judecătorilor sau desfășoară activitate incompatibilă cu normele acestui cod.

d) a fost sancționată disciplinar pentru nerespectarea prevederilor art. 7 alin. (2) din Legea nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale;

e) are interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate.⁸

Aprecierea întrunirii condiției deținerii reputației ireproșabile de către candidat este dată în cadrul concursului desfășurat în ședința Plenului Consiliului cu expunerea de către membrul raportor al informației detaliate despre candidat și activitatea acestuia. În acest sens, Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru suplinirea funcțiilor de judecător, de vicepreședinte și de președinte al instanței judecătorești prevede că „Informația cu privire la reputația persoanei va fi acumulată în baza datelor prezentate de organele abilitate referitor la respectarea legislației de către persoana vizată. CSM este în drept să utilizeze toate mijloacele legale de verificare a reputației participantului la concurs.” Astfel, indirect, nu sunt excluse sursele mediatice.⁹

Cu toate acestea, practica desfășurării concursurilor de către CSM de regulă omite trimiterea la investigațiile jurnalistice, care în mod cert afectează caracterul ireproșabil al reputației pe care o are (a se vedea confirmări în acest sens printre studiile de caz potrivit cărora după investigații jurnalistice cu dezvăluiri grave, judecătorii au fost promovați în funcții administrative sau în instanțele superioare).

1.2. Integritate vs profesionalism

O simplă analiză a condițiilor prevăzute de legislație pentru evaluarea integrității judecătorilor arată că stabilirea criteriilor în baza cărora are loc evaluarea integrității justițiarilor a fost lăsată la discreția CSM. Consiliul este singurul în măsură să suplinească sau să reducă din criteriile pentru evaluarea integrității judecătorilor, să mărească sau să micșoreze ponderea acestor criterii la evaluarea magistraților. Discreția face ca gra-

dule în care este evaluată integritatea judecătorului să depindă doar de existența sau lipsa voinței membrilor CSM de a curăța sistemul de judecători lipsiți de integritate, care prejudiciază imaginea generală a sistemului de justiție.

Astăzi, pentru criteriile de evaluare a integrității profesionale a judecătorilor de către Colegiul de Evaluare a performanțelor se oferă un punctaj maxim de 14 puncte din totalul de 94 de puncte pentru evaluarea activității unui judecător de instanță de fond sau apel, sau din totalul de 78 de puncte, în cazul evaluării judecătorilor Curții Supreme de Justiție¹⁰.

Regulamentul cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor, elaborat de CSM în 2013, oferă în același timp câte 40 de puncte (în total 80 de puncte) pentru criteriile de eficiență și cel de calitate a muncii judecătorilor, adică pentru experiență și profesionalism.

Integritatea judecătorilor este mai puțin relevantă la evaluare decât operativitatea cu care judecătorul redactează deciziile și soluționează dosarele (PIGD) – 14 puncte pentru integritate vs. 18 puncte pentru rapiditatea soluționării dosarelor și redactarea deciziilor.

Criteriile de evaluare a integrității judecătorilor se referă mai curând la imaginea pe care o are acesta pe interiorul sistemului, decât în societate. La evaluarea „reputației profesionale” se ia în calcul opinia președintelui instanței și deținerea de către judecător a funcțiilor în organele de administrare sau de promovare a intereselor judecătorilor. Deși în Regulament există un indicator cu privire la evaluarea din partea societății civile, nu este clar mecanismul prin care se face această evaluare¹¹. Totodată, Regulamentul prevede că indicatorul reputației profesionale este evaluat „și din alte surse, cum ar fi, spre exemplu, mass-media”¹². Astfel, alături de opinia președintelui instanței și deținerea funcțiilor în organele de administrare și promovare a intereselor judecătorilor, reputația profesională a judecătorului estimate din surse media constituie în total 7 puncte (sau mai puțin de 10%) din totalul de 94 de puncte pentru evaluarea activității unui judecător de instanță de fond sau apel, sau din totalul de 78 de puncte, în cazul evaluării judecătorilor Curții Supreme de Justiție.

Fiind stabilite în modul descris mai sus, criteriile de evaluare a integrității descurajează avertizorii de integritate din justiție și „dezamorsează” orice tentativă de apariție a unor forțe reformatoare de pe interiorul sistemului. Aceste criterii loializează judecătorii față de președinții de instanțe și îi fac mai vulne-

⁸ Art.6 alin.(4), Legea cu privire la statutul judecătorului, nr.544 din 20.07.1995, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125036&lang=ro#

⁹ Pct.3.16 din Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru suplinirea funcțiilor de judecător, de vicepreședinte și de președinte al instanței judecătorești, adoptat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 612/29 din 20 decembrie 2018, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112382&lang=ro

¹⁰ Anexa nr.1 din Regulamentul privind criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor, aprobat prin Hotărârea CSM nr.202/8 din 05.03.2013 https://www.csm.md/files/Acte_normative/Legislatia/Interne/2018/Regulament_criterii_evaluare_modificat.pdf

¹¹ *Ibidem*, pct.11 lit.c din tabel.

¹² Pct.11, alineatul al doilea din Regulamentul privind criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor, aprobat prin Hotărârea CSM nr.202/8 din 05.03.2013 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111988&lang=ro#

rabili față de influențele din partea acestora. De la adoptarea sa în martie 2013, acest Regulament a fost supus de două ori modificărilor – în noiembrie 2013 și în martie 2018. Aceste modificări au avut drept scop micșorarea ponderii punctajului pentru integritate din punctajul total la evaluarea activității judecătorului și reducerea evaluării integrității judecătorilor la percepția și atitudinea de pe interiorul sistemului.

Prin modificările din noiembrie 2013, la Indicatorul 11.2 „Reputația Profesională”, sintagma „opinia generală în societate despre judecător, precum și autoritatea avută de judecător printre judecători” a fost înlocuită cu sintagma „opinia generală despre judecător, precum și autoritatea judecătorului în sectorul justiției”. De asemenea, modificările operate de CSM au vizat punctajul pentru fiecare dintre criterii, fiind majorat numărul de puncte acordate pentru criteriile de „Calitate a activității” și „Eficiență a activității” și micșorat numărul de puncte acordate pentru indicatorii de integritate.¹³ Modificările din 2018 nu au vizat Criteriul de integritate.

Nu există nicio prevedere expres în Regulamentul privind criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor și nici în Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru suplینirea funcțiilor de judecător, de vicepreședinte și de președinte al instanței judecătorești care să oblige Colegiul de evaluare și, respectiv, Plenul CSM, să ia în considerație investigațiile jurnalistice care îl vizează pe judecător, scandalurile publice în care a fost implicat acesta, reacția societății și a altor instituții din stat la hotărârile adoptate de un judecător care a prejudiciat imaginea sistemului judecătorec, a pus în pericol securitatea de stat sau a creat condiții pentru atacuri raider. Regulamentul prevede că reputația profesională poate fi evaluată după

„a. Opinia președintelui instanței; b. Deținerea de către judecător a funcțiilor în organele de administrare sau de promovare a intereselor judecătorilor; c. Evaluări din partea societății civile; d. Alte surse, cum ar fi, spre exemplu, mass-media.”¹⁴

Legea privind răspunderea disciplinară a judecătorilor prevede indirect printre temeiurile sancționării magistraților materialele jurnalistice, menționând „fapte care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției în așa măsură încât se afectează încrederea în justiție, comise în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în afara acestora, care, după gravitatea lor, nu pot fi calificate doar ca încălcări ale Codului de etică și conduită profesională a judecătorilor.”¹⁵ Totuși, conform rapoartelor anuale ale Colegiului disciplinar, practica sancționării disciplinare a judecătorilor demonstrează că acest criteriu practic nu este aplicat cu trimitere la investigații jurnalistice care relevă probleme de integritate a judecătorilor¹⁶.

Chiar dacă imaginea sistemului judecătorec este prejudiciată mai cu seamă de problemele de integritate ale unor judecători, iar așteptările societății, angajamentele guvernelor din ultimii zece ani și recomandările partenerilor de dezvoltare ai Republicii Moldova țin de curățarea sistemului de judecători corupți, controlați politic sau șantajabili, Consiliul Superior al Magistraturii, prin criteriile și punctajul stabilite în Regulamentul de evaluare a performanțelor judecătorilor, precum și practica stabilită de sancționare disciplinară a judecătorilor continuă să ofere prioritate eficienței activității judecătorului (40 de puncte) și calității activității magistratului evaluat (40 de puncte), în detrimentul evident al integrității profesionale (14 puncte).

¹³ https://www.csm.md/files/Hotaririle/2013/34/796_34.pdf

¹⁴ https://www.csm.md/files/Acte_normative/Legislatia/Interne/2018/Regulament_criterii_evaluare_modificat.pdf

¹⁵ Art.4 alin.(1) lit.p), Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, nr.178 din 25.07.2014, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125045&lang=ro#

¹⁶ Rapoartele anuale ale Colegiului Disciplinar pot fi consultate aici: <https://www.csm.md/ro/organe-subordonate/colgiul-disciplinar/colgiul-disciplinar/rapoarte-semestriale-si-anoale.html>

2

INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE ȘI EVALUAREA INTEGRITĂȚII

Chiar dacă nu este prevăzut expres în Regulamentul cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor (cu excepția unei vagi referințe la alte surse, cum ar fi mass-media) și nici în Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea CSM, consultarea investigațiilor jurnalistice pentru evaluarea unui judecător sau pentru desfășurarea concursurilor de admitere în sistem, numire până la atingerea plafonului de vârstă sau promovare, organizate de CSM, reprezintă o necesitate. De cele mai multe ori, deși sunt bine documentate și probate, investigațiile jurnalistice sunt ignorate de organul de autoadministrare judecătorească și colegiile sale. De aici și percepția publică despre faptul că CSM apără interesele judecătorilor corupți și lipsiți de integritate și se împotrivesc curățării sistemului.

2.1. Cum reacționează CSM la investigațiile jurnalistice

În cadrul acestei cercetări, au fost analizate douăsprezece investigații jurnalistice în privința a treizeci și patru de magistrați și reacțiile care au urmat din partea CSM și colegiile specializate.

Investigațiile analizate sunt:

1. **„Palatul și afacerile de familie ale președintelui Judecătoriei Botanica”¹⁷, Ziarul de Gardă, 3 mai 2013** (judecătorul Ion Druță)

CONSECINȚĂ: Judecătorul a fost promovat mai întâi la Curtea Supremă de Justiție (CSJ), apoi președinte al CSJ.

2. **„Palatul și relațiile unei judecătore de la CSJ cu firma germană Happy Dog”¹⁸, Ziarul de Gardă, 14 martie 2014** (judecătore CSJ Tamara Chișcă-Doneva)

¹⁷ <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/palatul-si-afacerile-de-familie-ale-presedintelui-judecatoriei-botanica/>

¹⁸ <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/casa-si-relatiile-unei-judecatoare-de-la-csj-cu-firma-germana-happy-dog/>

CONSECINȚĂ: Judecătoreea a fost promovată ulterior în funcția de vicepreședinte al CSJ.

3. **„Mașina de serviciu, averea și dosarele familiei președintelui Judecătoriei Strășeni”¹⁹, Ziarul de Gardă, 20 martie 2014**

CONSECINȚĂ: Judecătorul a demisionat.

4. **„Mama de milioane a judecătorului Melniciuc”²⁰, Ziarul de Gardă, 24 septembrie 2014**

CONSECINȚĂ: Judecătorul a fost propus de CSM pentru avansare în funcția de vicepreședinte al Judecătoriei Chișinău, dar respins de Președintele republicii.

5. **„La CSJ, cu Porsche, casă de lux și soț cu afaceri, uitat în declarații”²¹, Ziarul de Gardă, 6 martie 2015** (judecătoreea Mariana Petic)

CONSECINȚĂ: Judecătoreea a fost promovată la CSJ.

6. **„Prin intermediul sistemului judecătoreesc din Republica Moldova au fost spălate 18 miliarde de dolari din 2010 încoace”²², Ziarul Național, 27 noiembrie 2015**

CONSECINȚĂ: Au fost intentate dosare penale în privința judecătorilor implicați. Recent, cinci dintre ei au fost restabiliți în sistemul judecătoreesc.

¹⁹ <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/masina-de-serviciu-averea-si-dosarele-familiei-presedintelui-judecatoriei-straseni/>

²⁰ <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/mama-de-milioane-a-judecatorului-melniciuc/>

²¹ <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/la-csj-cu-porsche-casa-de-lux-si-sot-cu-afaceri-uitat-in-declaratii/>

²² <https://anticoruptie.md/ro/investigatii/justitie/prin-intermediul-sistemului-judecatoresc-din-r-moldova-au-fost-spalate-18-miliarde-de-dolari-din-2010-incoace-ii>

7. „Judecătorul Sternioală și-a ascuns casa de lux”²³, Ziarul de Gardă, 3 iunie 2016

CONSECINȚĂ: Controlul Inspecției Judiciare s-a soldat fără sancțiuni. Judecătorul a fost promovat în Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor din cadrul CSM.

8. „Apartamente la preț redus pentru rudele și mama magistratului Oleg Melniciuc, în blocul destinat judecătorilor”²⁴, Anticorupție.md, 29 noiembrie 2016

CONSECINȚĂ: Judecătorul a fost propus spre avansare, dar respins de președinte. Un dosar penal i-a fost intentat peste 6 luni de la apariția investigației journalistice.

9. „Judecătorii miliardului furat”²⁵ Anticorupție.md, 12 iulie 2017

CONSECINȚĂ: Inspecția Judiciară a efectuat un control fără niciun rezultat.

Angela Catana – promovată în funcția de vicepreședinte interimar al Judecătoriei Chișinău;

Anatolie Minciuna – promovat la CSJ.

10. „Cum i-a făcut justiția milionari pe judecătorii care au anulat alegerile”²⁶, Ziarul de Gardă, 29 iunie 2018

CONSECINȚĂ: Vladislav Clima promovat în funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău

11. „Judecătorul lui Șor”²⁷, Rise Moldova, 22 aprilie 2021

CONSECINȚĂ: Control inițiat de Inspecția Judiciară, fără finalitate.

12. „Proprietățile și afacerile familiei șefei de la Curtea de Apel Chișinău: casă de lux, spații comerciale și afaceri în agricultură”²⁸, Anticorupție.md, 28 iulie 2021 (judecătoarea Ana Panov)

CONSECINȚĂ: Lipsă de reacții

Urmare a acestor anchete de presă, un singur judecător – Mihai Gavrilă, ex-președinte al Judecătoriei Strășeni, – a demisionat din sistem, în baza cererii depuse. În trei cazuri, CSM a sesizat Inspecția Judiciară, dar controalele nu au stabilit nereguli (cazul Sternioală, cazul Judecătorilor miliardului furat și cazul judecătorului lui Șor). Toate celelalte investigații au fost ignorate de CSM și colegiile sale. Șapte din cei treizeci și patru de judecători vizați în investigațiile analizate mai sus au fost promovați, inclu-

²³ <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/judecatorul-sternioala-si-a-ascuns-casa-de-lux/>

²⁴ <https://anticoruptie.md/ro/investigatii/justitie/apartamente-la-pret-reduc-pentru-mama-si-rudele-magistratului-oleg-melniciuc-in-blocul-destinat-judecatorilor>

²⁵ <https://anticoruptie.md/ro/investigatii/justitie/judecatorii-miliardului-furat>

²⁶ <https://www.zdg.md/editia-print/cum-i-a-fa-CC%86cut-justit%CC%A6ia-milionari-pe-judeca%CC%86torii-care-au-anulat-alegerile/>

²⁷ <https://www.rise.md/articol/judecatorul-lui-sor/?lang=ru>

²⁸ <https://anticoruptie.md/ro/investigatii/integritate/proprietatile-si-afacerile-sefei-de-la-curtea-de-apel-chisinau-casa-de-lux-spatii-comerciale-si-afaceri-in-agricultura>

siv în funcții administrative la Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție. Un alt judecător a fost propus spre avansare de CSM, dar respins de Președintele republicii (Oleg Melnicuc).

În privința a nouăsprezece judecători, la distanța de circa un an de la publicarea investigațiilor, procurorii au pornit dosare penale pe faptele invocate în investigații. Niciunul dintre acești judecători nu a fost supus sancțiunilor disciplinare pentru aceste fapte prin care au încălcat etica judecătorească și au prejudiciat imaginea sistemului.

În martie 2013, după publicarea mai mult investigații jurnalistice care vizează averile și problemele de integritate ale mai multor judecători, CSM a adoptat o declarație prin care a condamnat presa pentru „exercitare de presiune îndreptată împotriva sistemului judecătorec și în mod special împotriva unor persoane ce dețin funcții înalte în Justiție, prin informațiile publicate”.²⁹ Declarații similare au mai fost făcute de membrii CSM și în următorii ani.

2.2. Studii de caz

Pentru a ilustra și mai bine modul în care CSM și colegiile sale au reacționat la anchetele de presă, am analizat în detalii atitudinea organului de autoadministrare judecătorească la investigațiile care au vizat cinci judecători cu funcții importante în sistemul judecătorec.

STUDIUL DE CAZ NR. 1

Pe 28 iulie 2020, CSM a desfășurat un concurs pentru alegerea noului președinte al Curții de Apel Chișinău. Concursul a fost precedat de mai multe investigații și reportaje în presă care vizează problemele de integritate ale candidaților.

Jurnaliștii de la *Anticoruptie.md* au scris despre scandalurile publice, averile exagerate și deciziile controversate adoptate de câțiva dintre candidații înscriși în concurs. Despre Vladislav Clima, site-ul scria pe 20 iulie că a făcut parte din completul de judecată care a menținut decizia instanței de fond de anulare a rezultatelor alegerilor locale anticipate din 2018 și că ar deține proprietăți care depășesc veniturile familiei sale.³⁰

Ziarul de Garda a publicat cu câteva zile mai devreme o in-

vestigație despre proprietățile de milioane ale lui Vladislav Clima. Articole despre problemele de integritate ale lui Clima au publicat în acea perioadă mai multe instituții de presă.³¹

Vladislav Clima a fost vizat în anchetele presei încă din 2014. Despre el s-a scris că a fost subiect al unui control privind averea și veniturile, efectuat de Comisia Națională de Integritate în 2014³², iar în 2019, ministrul de Interne, Andrei Năstase, a cerut pornirea unui dosar penal în privința lui Clima pentru o decizie care ar fi permis o operațiune de spălare de bani proveniți de la Metalferos³³.

În pofida investigațiilor jurnalistice și a scandalului de răsunet internațional provocat de anularea rezultatelor alegerilor locale anticipate din iunie 2018, Vladislav Clima a obținut, în noiembrie 2018, calificativul „excelent” la evaluarea făcută de Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor.³⁴ Membrii Colegiului au oferit punctajul maxim și la criteriile de integritate. „Pe parcursul activității, judecătorul Vladislav Clima nu a comis fapte compromițătoare, a respectat normele Codului de etică a judecătorului.”, se arată în decizia motivată a Colegiului de evaluare. Colegiul de selecție, de asemenea, i-a oferit punctajul maxim. Hotărârea adoptată arată că urmare a interviului candidatului s-a stabilit că acesta nu are probleme de integritate.³⁵

Și plenul CSM a constatat că Clima are o reputație ireproșabilă, oferindu-i 93 de puncte din 100 și declarându-l câștigător al concursului pentru funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău.³⁶ Una dintre membrele CSM care a votat în favoarea lui Vladislav Clima a explicat ulterior că l-a ales pentru profesionalism.

Trei membri ai CSM au avut o opinie separată pe acest caz, în care explică: „Considerăm că, Consiliul Superior al Magistraturii a desconsiderat aceste principii (calități morale și reputație profesională), selectând în funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău o persoană cu o imagine compromisă prin activitatea sa în calitate de judecător”³⁷. Opinia separată face trimitere la critici din societate cu privire la unele decizii adoptate de Vladislav Clima, dar nu și la investigațiile jurnalistice care îl vizau.

²⁹ <https://stiri.md/article/social/consiliul-superior-al-magistraturii-in-razboi-cu-presa>

³⁰ <https://anticoruptie.md/ro/stiri/doi-magistrati-controversati-lupta-pentru-functia-de-presedinte-al-curtii-de-apel-chisinau>

³¹ <https://nordnews.md/doi-judecatori-implicati-in-scandaluri-ar-putea-fi-numiti-presedinti-ai-curtii-supreme-de-justitie-si-curtii-de-apel-chisinau/>
<https://www.zdg.md/editia-print/cum-i-a-fa%CC%86cut-justit%CC%A6ia-milionari-pe-judeca%CC%86torii-care-au-anulat-alegerile>

³² <https://press.try.md/item.php?id=143418>

³³ <https://tv8.md/2019/06/28/doc-nastase-cere-dosar-pe-judecatorul-clima-dupa-ce-a-dispus-incasarea-unor-bani-din-offshore-pentru-o-firma-capusa-legata-de-metal-feros/>

³⁴ <https://www.csm.md/files/Hotaririle%20CEvaluare/2018/12/108-12.pdf>

³⁵ <https://www.csm.md/files/Hotaririle%20CSelectie/2020/05/36-05.pdf>

³⁶ <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2020/18/211-18.pdf>

³⁷ <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2020/18/211-18-opinia.pdf>

STUDIU DE CAZ NR.2

Istoria se repetă și în cazul ex-judecătorului Curții Supreme de Justiție, Oleg Sternioală. Magistratul a fost vizat în mai multe investigații jurnalistice care s-au referit la proprietățile pe care le deține și care îi depășesc veniturile, despre influențele pe care le-a exercitat în sistem pentru a promova anumiți judecători care îi sunt rude, dar și despre unele hotărâri dubioase adoptate. Cu toate acestea, Sternioală a fost evaluat mereu cu calificativul „excelent” și promovat în sistem.

În iunie 2016, Ziarul de Gardă a publicat o investigație despre casa ascunsă, de 7 milioane de lei, a lui Sternioală.³⁸ La câteva zile după apariția investigației, Sternioală a fost evaluat de Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor, obținând calificativul „excelent”³⁹

Și de această dată, la categoria Integritate, în hotărârea Colegiului e notat că judecătorul are o reputație ireproșabilă, nu a comis fapte compromițătoare și a asigurat onoare și prestigiu funcției de judecător.

Investigațiile jurnalistice care vizau averile nedeclarate de milioane de lei ale lui Sternioală au fost ignorate și de Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor, care pe 27 noiembrie 2017, i-a oferit punctajul maxim lui Sternioală pentru participarea la concursul pentru promovarea în funcția de vicepreședinte al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al CSJ.⁴⁰

Pe 4 noiembrie 2019, Sternioală a fost reținut de procurori într-un dosar penal pornit pe faptul spălării de bani în proporții deosebit de mari. Cu toate acestea, în aceeași perioadă, Colegiul de evaluare, îi oferă din nou lui Sternioală calificativul „excelent”, în cadrul unei noi evaluări.⁴¹ În hotărârea Colegiului nu se face deloc referire la acțiunile procurorilor sau la anchete din presă despre averile nedeclarate și nejustificate ale magistratului și nici la afacerile ascunse ale familiei Sternioală cu o persoană implicată în *furtul miliardului*.⁴²

Pe 13 decembrie 2019, în perioada în care presa scria despre existența a două dosare penale în privința lui Sternioală – pentru „îmbogățire ilicită” și „spălare de bani în proporții deosebit de mari”, CSM a adoptat o decizie privind demisia (de onoare) a lui Sternioală din sistem, în baza cererii depuse. „În conformitate cu art. 26 alin. (1) al Legii sus-menționate,

se consideră demisie a judecătorului plecarea onorabilă a acestuia din funcție dacă, în exercițiul funcțiunii și în afara relațiilor de serviciu, el nu a comis fapte ce discreditează justiția sau compromis cinstea și demnitatea de judecător”, se arată în decizia CSM.⁴³

Pentru demisie de onoare, Sternioală a primit o indemnizație unică de demisie din sistem în valoare de 309 mii de lei. Membrii CSM au ignorat întru totul scandalul public, suspiciunile de corupție și imaginea negativă pe care Sternioală o avea în acel moment în societate.

STUDIU DE CAZ NR.3

Exact același lucru s-a întâmplat și în cazul președintelui Curții Supreme de Justiție, Ion Druță. Deși era cercetat penal în două dosare pentru îmbogățire ilicită și amestec în înfăptuirea justiției, CSM i-a accepta cererea de demisie de onoare pe 13 decembrie 2019, ceea ce i-a permis să primească o indemnizație unică de demisie în valoare de peste 400 de mii de lei.

Druță a fost vizat în mai multe investigații jurnalistice care se refereau la averile neconforme veniturilor magistratului⁴⁴, dar acestea niciodată nu au fost luate în seamă la evaluarea magistratului. În 2015, urmare a investigațiilor jurnalistice și a emisiunilor despre ilegalitățile admise de completul de judecători din care făcea parte și Ion Druță, la examinarea dosarului *Aroma Floris*, Procuratura generală s-a autosesizat și a cerut CSM eliberarea acordului pentru cercetarea penală a magistratului, dar CSM a respins cererea⁴⁵. Tot atunci, CSM a casat hotărârea Colegiului disciplinar nr. 18/3 din 27.05.2015, prin care Druță fusese sancționat cu mustrare. În 2016, Colegiul disciplinar l-a sancționat din nou cu mustrare pentru adoptarea unei decizii prin care a adus prejudicii în proporții deosebit de mari bugetului de stat. Colegiul a fost sesizat de Ministerul Finanțelor după ce presa de investigații a scris despre decizia prin care instituția a fost obligată să plătească despăgubiri unui agent economic angajat să demoleze Stadionul Republican. Și de această dată, CSM a anulat decizia de sancționare a magistratului. Drept urmare, pe 17 iunie 2016, Colegiul de evaluare l-a evaluat pe președintele CSJ cu calificativul „excelent”.

La evaluare, în baza criteriului de integritate, în decizia Colegiului este notat că „Judecătorul Ion Druță are o reputație profesională ireproșabilă, iar pe parcursul activității nu a comis careva fapte compromițătoare, a respectat normele

³⁸ <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/judecatorul-sternioala-si-ascuns-casa-de-lux/>

³⁹ <https://www.csm.md/files/Hotaririle%20CEvaluare/2016/03/37-3.PDF>

⁴⁰ <https://www.csm.md/files/Hotaririle%20CSelectie/2017/22/130-22.pdf>

⁴¹ <https://www.csm.md/files/Hotaririle%20CEvaluare/2019/13/112-13.pdf>

⁴² <https://www.jurnal.md/ro/news/364a742556902875/afacerea-ascunsa-a-familiei-sternioala-investigatie-jurnalul-saptamanii.html>

⁴³ <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2019/32/435-32.pdf>

⁴⁴ <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/palatul-si-afacerile-de-familie-ale-presedintelui-judecatoriei-botanica/>

⁴⁵ <https://anticoruptie.md/ro/dosare-de-coruptie/cazul-aroma-floris-csm-nu-a-dat-curs-solicitarii-de-a-i-cerceta-penal-pe-trei-judecatori->

Codului de etică al judecătorului, conducându-se doar de prevederile legii și asigurând onoarea și prestigiul funcției deținute⁴⁶.

În 2018, investigațiile cu referire la averile și deciziile scandaloase adoptate de Ion Druță au fost ignorate atât de Colegiul de selecție a judecătorilor care i-a oferit 124 de puncte la evaluare din punctajul maxim de 125 de puncte⁴⁷, cât și de CSM care l-a promovat pe judecător în funcția de președinte al Curții Supreme de Justiție.

Ion Druță, la fel ca și Vladislav Clima, s-a regăsit printre judecătorii care în iunie 2018 au anulat rezultatele alegerilor locale din Chișinău. Deși decizia adoptată a fost dur criticată de societate, experți și comunitatea internațională (care a anunțat despre blocarea asistenței promise Republicii Moldova), iar ulterior a fost anulată, judecătorii care au pronunțat decizia nu au ajuns niciodată subiecți ai vreunei proceduri disciplinare.

STUDIU DE CAZ NR.4

Oleg Melniciuc, judecător în cadrul Judecătoriei Chișinău din 2004, a fost chiar din primii ani de activitate în centrul mai multor scandaluri în presă și subiect al mai multor investigații jurnalistice care vizau averile familiei sale, deciziile adoptate, comportamentul neetic.

Cu toate acestea, magistratul nu a fost pedepsit niciodată disciplinar, iar la toate evaluările desfășurate de Colegiul de evaluare a luat calificativul „foarte bine” sau „excelent”.

Spre exemplu, pe 13 iunie 2014, Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor îi oferea lui Melniciuc calificativul „foarte bine”, cu mențiunea la criteriul de integritate că „Judecătorul dispune de o reputație ireproșabilă față de participanții la proces, manifestă un comportament politicos, atitudine plină de tact și amabilitate, iar în colectivul de muncă se bucură de stimă și respect”. În februarie 2012, Melniciuc a fost dur criticat în societate după ce, în cadrul unui proces de judecată, i-a numit pe jurnaliști „răpănoși”.⁴⁸ La evaluarea reputației magistratului, Colegiul de evaluare nu a luat niciodată în considerație investigațiile despre averile acestuia.

În 2014, Ziarul de gardă a publicat o investigație despre proprietățile de milioane înregistrate pe numele mamei pensionare a lui Oleg Melniciuc.⁴⁹ În 2016, Centrul de Investigații

Jurnalistice a publicat o altă anchetă despre cum rude ale lui Melniciuc au devenit proprietare de apartamente la preț preferențial, construite pentru angajații Judecătoriei Râșcani⁵⁰. Nici CSM și nici colegiile sale nu s-au autosesizat în baza acestor anchete.

Solicitat de jurnaliști, președintele CSM, Victor Micu, a declarat atunci despre investigațiile care îl vizau pe Melniciuc: „La moment, eu nu pot să declar nici pro, nici contra, pentru că eu nu am nici o dovadă și nu vreau să cred în niște afirmații generale. Când vor fi probe, se va examina cazul, dacă va ajunge la CSM”.

Pe 31 octombrie 2016, Colegiul de selecție, evaluându-l pe Melniciuc pentru funcția de vicepreședinte al Judecătoriei Chișinău, stabilea că „la capitolul de integritate a candidatului, Colegiul consideră necesar să menționeze că în conformitate cu hotărârea CSM nr.878/35 din 17 noiembrie 2015, judecătorul Oleg Melniciuc a fost considerat compatibil cu interesele funcției publice”.⁵¹ Cu o lună mai devreme, Colegiul de evaluare i-a dat calificativul „excelent”.⁵²

Iar în noiembrie 2016, CSM îl desemnează pe Oleg Melniciuc câștigător al concursului pentru funcția de vicepreședinte al Judecătoriei Chișinău. Hotărârea motivată lipsește de pe site-ul CSM.

După ce președintele republicii, Igor Dodon, a refuzat numirea lui Melniciuc, din cauza problemelor de integritate, și a restituit dosarul CSM, peste jumătate de an, pe 2 mai 2017, CSM, după ce a consultat Nota informativă a Inspecției judiciare (care nu a depistat careva încălcări) și argumentele invocate de Președinție, a decis să respingă candidatura lui Melniciuc la funcția de vicepreședinte al Judecătoriei Chișinău.

În 2017, procurorii au deschis un dosar penal pe numele lui Melniciuc pentru „îmbogățire ilicită”. La baza anchetei penale stau investigațiile jurnalistice menționate mai sus. Chiar dacă este în prezent judecat penal, Melniciuc continua să activeze în cadrul Judecătoriei Chișinău, după ce decizia CSM de a-l suspenda din funcție a fost anulată de instanța de judecată. Melniciuc nu are în continuare nicio sancțiune disciplinară.

STUDIU DE CAZ NR. 5

În iulie 2017, imediat după publicarea articolului intitulat „Judecătorii miliardului furat”, care viza mai mulți magistrați de la instanțele de fond și apel care au emis decizii prin care au prejudiciat interesele Băncii de Economii, Băncii Sociale și

⁴⁶ <https://www.csm.md/files/Hotaririle%20CEvaluare/2016/04/46-4.PDF>

⁴⁷ <https://www.csm.md/files/Hotaririle%20CSelectie/2018/03/14-3.pdf>

⁴⁸ <https://anticoruptie.md/ro/investigatii/justitie/judecatorul-oleg-melniciuc-spalat-si-promovat-din-nou>

⁴⁹ <https://www.zdg.md/investigatii/ancheta/mama-de-milioane-a-judecatorului-melniciuc/>

⁵⁰ <https://anticoruptie.md/ro/investigatii/justitie/apartamente-la-pret-reduc-pentru-mama-si-rudele-magistratului-oleg-melniciuc-in-blocul-destinat-judecatorilor>

⁵¹ <https://www.csm.md/files/Hotaririle%20CSelectie/2016/16/151-16.pdf>

⁵² <https://www.csm.md/files/Hotaririle%20CEvaluare/2016/07/87-7.PDF>

Unibank, aflate în proces de lichidare, Consiliul Superior al Magistraturii a anunțat, într-un comunicat de presă, că s-a autosesizat în urma investigației. CSM a dispus ca Inspekția judiciară să verifice toate circumstanțele invocate în articol. Luni, cu o zi înainte de ședință, pe site-ul CSM a apărut un alt comunicat de presă cu titlul „Invitație de participare” potrivit căruia autoarea investigației, jurnalista Mariana Rață, era invitată să participe la discuții „pentru corecta informare a publicului și pentru informarea directă”. La ședință, membrii CSM au invocat unele presupuse omisiuni în activitatea de întocmire a investigației, după ce au fost sesizați de către o magistrată privind o eroare admisă de către autor. Deși autoarea investigației a recunoscut că a fost admisă o eroare neintenționată

pe care a înlăturat-o imediat, membrii CSM au afișat o poziție ostentativă în raport cu acea situație. Organizațiile neguvernamentale de media au lansat o declarație comună prin care au criticat atitudinea Consiliului și au lăsat să se înțeleagă că, de fapt, CSM a încercat astfel să transmită jurnaliștilor să nu mai investigheze activitatea sistemului judecătoresc. Atunci ONG-urile de media au atras atenția că eroarea a avut loc în condițiile unui acces limitat la actele judecătorești publicate pe Portalul instanțelor naționale de judecată.

Ancheta Inspekției judiciare în urma investigației jurnalistice s-a axat doar pe cazul magistrei care a sesizat CSM, nu și pe celelalte circumstanțe relatate în articol.

3

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI:

Analiza cadrului legal care se referă la „integritatea judecătorilor” trădează multiple lacune. Niciun act legal nu definește clar noțiunea de „integritate a judecătorului”, lăsând loc de interpretări. Criteriile de evaluare a integrității magistraților sunt generale, superficiale și nu asigură evaluarea judecătorilor conform așteptărilor societății și a modului în care aceasta percepe noțiunea de integritate.

Mecanismul de verificare internă de către Inspekția Judiciară a judecătorilor suspecțați de lipsă de integritate este unul lipsit de transparență. Inspekția nu face public actele de control care vizează judecătorii concreți (în anul 2021 Inspekția nu a publicat pe site-ul *csm.md* în general niciun act de control). Autosesizarea Inspekției Judiciare din investigații jurnalistice sau denunțuri publice se face în mod arbitrar, fără a fi clare motivele de ce în unele cazuri Inspekția pornește controale, iar în alte cazuri ignoră informațiile apărute în spațiul public.

Există o prevedere vagă în Regulamentul cu privire la criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor care recomandă CSM și colegiile sale să țină cont, la evaluarea judecătorilor, de imaginea pe care aceștia o au în societate, investigațiile jurnalistice și probele publice care se aduc despre problemele de integritate ale unor magistrați.

Analiza efectuată în cadrul acestei cercetări și studiile de caz prezentate demonstrează că atât Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor, cât și Consiliul Superior al Magistraturii ignoră aproape cu desăvârșire investigațiile jurnalistice, oferind calificativul „excellent” și promovând judecători cu grave probleme de integritate, care prejudiciază imaginea sistemului, iar în timp ajung să fie cercetați penal pentru faptele semnalate anterior de anchetele de presă.

Niciunul dintre judecătorii cercetați penal din cei analizați în cadrul acestei cercetări nu a fost vizat într-o procedură disciplinară sau sancționat disciplinar pentru faptele care au dus la prejudicierea imaginii sistemului judecătoresc. Acesta este motivul pentru care cei mai mulți dintre ei au reușit să părăsească sistemul plecând în demisie de onoare și ridicând indemnizații unice de sute de mii de lei.

Consiliul Superior al Magistraturii a manifestat de mai multe ori atitudine ostilă față de jurnaliștii și instituțiile de presă care au publicat investigații despre judecători, criticându-i și atacându-i. În consecință, presa și opinia publică și-a creat impresia că CSM joacă rolul de avocat al judecătorilor corupți și cu probleme grave de integritate, în loc să fie un garant al independenței judecătorilor și să asigure o bună imagine a sistemului judecătoresc.

În aceste condiții, ar fi recomandabile următoarele acțiuni din partea instituțiilor din sectorul justiției:

- Corectarea criteriilor de evaluare sub aspectul evaluării integrității judecătorilor. Noile criterii pentru integritate urmează să fie elaborate în baza consultării experților, societății civile și a jurnaliștilor de investigație.
- Revizuirea ponderii criteriilor de integritate în ansamblul criteriilor de evaluare a judecătorilor, pentru a spori importanța acestora la evaluarea magistraților.
- Includerea obligativității pentru membrii Colegiului de evaluare a judecătorilor și a CSM să ia în calcul imaginea publică pe care o are judecătorul evaluat/promovat, dar și investigațiile jurnalistice care îl vizează.
- Motivarea temeinică a deciziilor Colegiilor de evaluare și selecție a judecătorilor, dar și a deciziilor CSM de admitere și promovare în carieră.
- Sporirea transparenței CSM prin limitarea cazurilor de examinare a chestiunilor de pe ordinea de zi în deliberare și indicarea numărului de voturi pro/contra în hotărârile CSM. O motivare mai amplă a deciziilor CSM privind cariera judecătorilor și aplicarea sancțiunilor.
- Oferirea unor reacții adecvate și prompte la semnalele privind problemele de integritate ale reprezentanților sectorului.
- Consolidarea rolului inspekției judiciare, inclusiv în investigarea abaterilor disciplinare ale judecătorilor.
- Publicarea rezultatelor controalelor Inspekției Judiciare în privința judecătorilor concreți.

- Consolidarea mecanismelor de investigare și remediere a abaterilor etice în cadrul instituțiilor din sectorul justiției.
- Consolidarea capacităților de comunicare și interacțiune a CSM și a organelor subordonate, dar și a instanțelor de judecată, cu reprezentanții mass-media, publicul larg.
- Ajustarea normativă și instituțională și aplicarea reală a instrumentarului anticorupție cum ar fi testarea la poligraf și protecția avertizorilor de integritate.

DESPRE AUTOR

Mariana Rață, co-fondatoare TV8, realizatoarea emisiunii de investigații „Cutia Neagră” de la TV8.

IMPRESSUM

Friedrich-Ebert-Stiftung Moldova | str. București 111 | Chișinău | Republica Moldova |

Responsabil:

Marcel Röhlig | Reprezentant FES în Ucraina și Republica Moldova
Tel: +38 (044)234 0038 | Fax: +38 (044) 451 4031
www.fes.kiev.ua | www.fes-moldova.org

Pentru comenzi / Contact:

fes@fes-moldova.org

Fără un acord scris explicit din partea Fundației „Friedrich Ebert” (FES), utilizarea comercială a publicațiilor și produselor media apărute sub egida FES este interzisă.

INVESTIGAȚIILE JURNALISTICE ȘI EVALUAREA JUDECĂTORILOR: VASE COMUNICANTE SAU PROCESE PARALELE?

În ultimii ani, presa de investigație a publicat zeci de anchete despre judecători compromiși, cu probleme de integritate, implicați în scandaluri publice sau acte de corupție. Evaluați în interiorul sistemului, de către Colegiul de evaluare a performanțelor, iar apoi și de către Consiliul Superior al Magistraturii, aceiași judecători au primit, de regulă, calificativul „foarte bine” sau „excellent” și au fost promovați în sistem: în instanțe superioare sau în funcții administrative. Analiza dată demonstrează prin exemple concludente faptul că organul de autoadministrare judecătorească și colegiile sale ignoră, de regulă, investigațiile jurnalistice și imaginea publică pe care o au în societate unii judecători.

Motivele pentru care Consiliul Superior al Magistraturii și colegiile sale ignoră investigațiile jurnalistice cu referire la judecători sunt de natură obiectivă, dar și subiectivă. În primul rând, nici legislația cu privire la sistemul judecătorec, nici regulamentele interne de activitate a colegiilor de specialitate, a Inspecției Judiciare sau a CSM, nu conțin prevederi care să oblige aceste instituții să consulte investigațiile jurnalistice atunci când evaluează un judecător sau când acesta participă la un concurs în cadrul sistemului. Pe de altă parte, legea nu le interzice să se autosizeze din presă atunci când aceasta aduce probe evidente despre problemele de integritate ale unui magistrat. Faptul că decizia de a ține cont sau nu de scandalurile publice sau de investigațiile jurnalistice în care este vizat un judecător este lăsată la latitudinea CSM și a organelor sale creează impresia publică că sistemul încearcă să protejeze anumiți judecători compromiși, iar altora, incomozi, le caută nod în papură.

Constatările de mai sus obligă Consiliul Superior al Magistraturii să își re-vedă criteriile după care sunt evaluați judecătorii și să acorde o mai mare atenție criteriilor de integritate, dar și modulului în care organul de autoadministrare judecătorească își construiește relațiile de colaborare cu presa, mai cu seamă cu cea de investigații. Pentru a corecta imaginea publică negativă pe care o are astăzi sistemul judecătorec, CSM trebuie să demonstreze că este deschis să asaneze sistemul, iar pentru asta este atent și sensibil la informațiile publice despre problemele de integritate ale unor judecători. Aceste informații trebuie verificate, iar deciziile organelor interne ale CSM cu privire la controale și evaluări au nevoie de o motivare scrisă cât mai detaliată și precisă, care să nu lase loc de interpretări.

Mai multe informații despre acest subiect pot fi găsite aici:

www.fes-moldova.org